

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

LI2023/03827

Yttrande över Transportstyrelsens rapport *Uppdrag att utreda en modernare utbildning för yrkesförarkompetens*

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerat förslag och framför följande synpunkter:

Sammanfattning

- Kommunal invänder mot omfattningen av fjärrundervisning och e-lärande i grundutbildningen som föreslås i förordningen. Vi välkomnar dock förslag som kan utveckla yrkeskompetensutbildningen med hjälp av digitala verktyg för att stärka kompetensen och trafiksäkerheten men inte förändringar på grund av ekonomiska incitament.
- Kommunal invänder mot omfattningen av fjärrundervisning och e-lärande där utbildningssamordnare kan organisera hela fortbildningen med fjärrundervisning och e-lärande. Vi välkomnar dock förslag som kan utveckla fortbildningen med digitala verktyg för att stärka kompetensen och trafiksäkerheten men inte förändringar på grund av ekonomiska incitament.
- Kommunal har invändningar till förslaget om användningen av avancerade simulatorer i undervisningen på bekostnad av ”verklig” körträning. Vi menar att körutbildningen skulle kunna kompletteras med övningar i avancerade simulatorer.
- Kommunal anser att utredningen brister då Transportstyrelsen inte utvärderat effekterna av de undantag som infördes under Covid-pandemin. En sådan utvärdering skulle kunna ligga till grund för omfattningen av digitaliseringen.

Om utredningen och förslaget

Regeringen gav Transportstyrelsen i uppdrag att genom en översyn i förordningen om yrkesförarkompetens utreda om hur utbildningen kan utvecklas med hjälp av distansutbildning och e-lärande.

Transportstyrelsen lämnade nödvändiga författningsförslag och konsekvensbeskrivningar av dessa i enlighet med vad som anges i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning. Transportstyrelsen har inhämtat synpunkter från arbetsmarknadens parter, branschorganisationer och berörda myndigheter samt erfarenheter från ett urval EU-länder.

Kommunal.

I samband med pandemin meddelade Europeiska kommissionen tillfälliga förordningar som förlängde giltighetstiden på de yrkeskompetensbevis som annars löpte ut under en viss period. Sverige införde även en tillfällig ändring av förordningen avseende yrkesförarkompetens vilket medgav att förare kunde gå hela fortbildningen på distans. Denna möjlighet upphörde den 1 januari 2022.

Tack vare dessa tillfälliga åtgärder från kommissionen och regeringen kunde cirka 60 procent av de svenska förarna slutföra sin fortbildning under 2021. Resterande cirka 40 procent av de svenska förarna valde att utnyttja den tillfälliga förlängningen av giltighetstiden.

Kommunals kommentarer

Fjärrundervisning och e-lärande

Kommunal har inga invändningar emot att utveckla grund- respektive fortbildning av YKB-utbildningen genom ny teknik och/eller nya metoder, däremot menar vi att omfattningen av förslagen är så pass vida att det riskerar utbildningens kvalitet och säkerhet.

Vid grundutbildningen ger förslaget en möjlighet för utbildningssamordnaren att använda digitala verktyg, fjärrundervisning och e-lärande upp till hälften av den totala teoretiska utbildningstiden. Däremot saknas en begränsning av hur mycket av den totala tiden som får vara e-lärande.

Även om e-lärande begränsas till fyra timmars pass per tillfälle skulle hela grundutbildningens del av fjärrundervisning och e-lärande kunna delas upp i fyratimmarspass exempelvis som ett pass emellan den utbildning som ska ske på plats.

Vid fortbildningen likställs fjärrundervisning och undervisning på plats. Transportstyrelsen föreslår att fortbildningen ska innehålla minst 23 timmar fjärrundervisning och undervisning på plats samt upp till 12 timmars e-lärande, totalt 35 timmar. En konsekvens av denna skrivning innebär att en utbildningssamordnare inte behöver organisera fortbildningen på plats fysiskt utan att allt kan ske digitalt.

Kommunal anser att det är djupt olyckligt med dels avsaknaden av tydlig reglering av hur mycket av tiden som får omfattas av e-lärande (självstudier), dels en tydlig reglering för vad och vilka delar som kan genomföras digitalt respektive fysiskt.

Under november och december 2022 genomförde Transportstyrelsen en webbenkät i syfte att samla in kunskap och synpunkter om en eventuell utveckling av YKB-utbildningen genom distansutbildning och e-lärande till bland annat 42 medlemmar i Kommunal som är YKB-utbildare varav 19 var respondenter.

Medlemmarna i Kommunal ansåg bland annat att det viktigaste var interaktionen mellan lärare och elev samt möjligheten att dela kunskap. En digitalisering av utbildningen riskerar dessutom att skapa en språkbarriär för de elever som är språksvaga och genomför grundutbildningen så väl som fortbildningen.

De fysiska lärarledda utbildningarna ger möjlighet till ytterligare hjälp, förklaringar och diskussioner i "klassrumsutbildningar".

Digitala utbildningar kommer dessutom med all sannolikhet att ha många gånger fler elever om den genomförs som fjärrundervisning. Detta gynnar ingen, varken eleven eller trafiksäkerheten.

Kommunal.

Vidare ansåg respondenterna att det inte bara skulle vara svårt att engagera "omotiverade" elever. Det skulle med stor sannolikhet komma att bli svårt att verifiera vem som genomför ett prov även om provdeltagaren verifierar sig med relevant id-handling.

I utredningen presenteras SCB:s undersökning om motivation och engagemang vid fjärrundervisning. När de jämförde kursdeltagare vid kommunal vuxenutbildning som läser via fjärrundervisning med kursdeltagare som får undervisning på plats framkom det att deltagarna som läser via fjärrundervisning avbryter kursen i lite högre utsträckning. Av den grupp elever som fullföljer sina kurser får de som läser via fjärrundervisning sämre betyg jämfört med de som får undervisning på plats.

Samma undersökning pekade även på skillnader i prestationsgrad där det med stor sannolikhet bland annat finns ett samband mellan ålder och prestation vid distansstudier där äldre visade sämre resultat.

SCB pekar på i en slutsats att fjärrundervisning bör planeras och genomföras med särskild hänsyn till de unika förutsättningar som studierna innefattar. Dessa förutsättningar inkluderar en större spridning när det gäller studentgruppens ålders- och erfarenhetssammansättning, samt det faktum att fjärrundervisning inte erbjuder naturliga tillfällen till lärar- och studentkontakter i fysiska miljöer.

Om detta finns inget i några förarbeten till förordningstexten.

Körövningar i avancerad simulator

Kommunal har inga principiella invändningar till Transportstyrelsens förslag om användningen av avancerade simulatorer i undervisningen. Kommunal anser att det är av vikt att samtliga elever som går grundutbildningen får all den körträning som behövs. Då dagens elever blir allt yngre och därmed saknar längre erfarenhet av fordonskörning är det olyckligt ur trafiksäkerhetssynpunkt med en reduktion av "verklig" övningstid.

Kommunal anser att det är bra om avancerade simulatorer kan användas i syfte att öva på trafiksituationer som är svåra att genomföra i verklighet samt då utbildningssamordnaren saknar relevanta fordon. Därför anser vi att den praktiska körutbildningen skulle kunna kompletteras utöver vad som i dag krävs för varje elev.

Kommunal anser att ekonomiska incitament för en förkortad körutbildningstid inte kan vara till godo för eleven, passagerarna eller trafiksäkerheten.

Vänliga hälsningar

Kommunal

Malin Ragnegård
Förbundsordförande

Hans Kotzan
Utredare